

POSTANOWIENIE

Dnia 24 października 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z powództwa A. B. i K. P.
przeciwko K. Ł., (...) Zakładowi Ubezpieczeń Spółce Akcyjnej w W. i Towarzystwu
Ubezpieczeń i Reasekuracji (...) Spółce Akcyjnej w W.
o zapłatę i ustalenie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 24 października 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powodów
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 26 czerwca 2018 r., sygn. akt I ACa (...),

**I. odrzuca skargę kasacyjną powoda A. B. w części
zaskarżającej wyrok Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 26 czerwca
2018 r.**

**- w zakresie odnoszącym się do wyroku Sądu Okręgowego w
S. z dnia 15 marca 2017 r. sygn. akt I C (...) uwzględniającego
jego powództwo (punkt 1. podpunkt I.), uwzględniającego
powództwo K. P. (punkt 1. podpunkt II.), oddalającego
powództwo K. P. (punkt 1. podpunkt III.),**

**- w zakresie oddalającym apelację powódki K. P. i apelację
pozwanych (punkt 2.),**

**- w zakresie odnoszącym się do kosztów postępowania
apelacyjnego dotyczących powódki K. P. (punkt 3. i 4.),**

**II. odrzuca skargę kasacyjną powódki K. P. w części
zaskarżającej wyrok Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 26 czerwca
2018 r.**

**- w zakresie odnoszącym się do wyroku Sądu Okręgowego w
S. z dnia 15 marca 2017 r. sygn. akt I C (...) uwzględniającego jej
powództwo (punkt 1. podpunkt II.), uwzględniającego powództwo
powoda A. B. (punkt 1. podpunkt I.), oddalającego powództwo
powoda A. B. (punkt 1. podpunkt III.),**

**- w zakresie oddalającym apelację powoda A. B. i apelację
pozwanych (punkt 2.),**

- w zakresie odnoszącym się do kosztów postępowania apelacyjnego dotyczących powoda A. B. (punkt 3. i 4.),

III. przyjmuje skargi kasacyjne do rozpoznania w pozostałym zakresie,

IV. pozostawia rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego w części odnoszącej się do odrzuconych skarg kasacyjnych Sądowi, który wyda orzeczenie kończące postępowanie w sprawie.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w S. wyrokiem z dnia 15 marca 2017 r.:

- zasądził na rzecz powoda A. B. od pozwanych K. Ł., (...) Zakładu Ubezpieczeń SA i Towarzystwa Ubezpieczeń i Reasekuracji „(...)” S.A. *in solidum* kwotę 83 715,68 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 31 października 2011 r.

z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanego (...) Zakładu Ubezpieczeń SA do 70% zasądzzonego roszczenia, a pozwanego Towarzystwa Ubezpieczeń i Reasekuracji „(...)” S.A. do 30te/o zasądzzonego roszczenia,

- zasądził na rzecz powódki K. P. od pozwanych K. Ł., (...) Zakładu Ubezpieczeń SA i Towarzystwa Ubezpieczeń i Reasekuracji „(...)” S.A. *in solidum* kwotę 83 715,68 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 31 października 2011 r. z ograniczeniem odpowiedzialności pozwanego (...) Zakładu Ubezpieczeń SA do 70% zasądzzonego roszczenia, a pozwanego Towarzystwa Ubezpieczeń i Reasekuracji „(...)” S.A. do 30% zasądzzonego roszczenia,

- oddalił powództwo w pozostałym zakresie,

- rozstrzygnął o kosztach postępowania.

Sąd Apelacyjny w S. wyrokiem z dnia 26 czerwca 2018 r. zmienił wskazany wyrok Sądu I instancji w części w ten sposób, że:

- zasądził *in solidum* na rzecz powoda A. B. od pozwanych K. Ł. i (...) Zakładu Ubezpieczeń SA kwotę 59 860,98 zł z ustawowymi odsetkami w odniesieniu do K. Ł. od dnia 28 kwietnia 2016 r., w odniesieniu do (...) Zakładu Ubezpieczeń SA od dnia 18 stycznia 2016 r. (pkt 1.1),

- zasądził *in solidum* na rzecz powoda A. B. od pozwanych K. Ł. i Towarzystwa Ubezpieczeń i Reasekuracji „(...)” S.A. kwotę 25 654,70 zł z ustawowymi odsetkami

w odniesieniu do K. Ł. od dnia 28 kwietnia 2016 r., w odniesieniu do Towarzystwa Ubezpieczeń i Reasekuracji „(...)” S.A. od dnia 18 stycznia 2016 r. (pkt 1.1),

- zasądził *in solidum* na rzecz powódki K. P. od pozwanych K. Ł. i (...) Zakładu Ubezpieczeń SA kwotę 59 860,98 zł z ustawowymi odsetkami w odniesieniu do K. Ł. od dnia 28 kwietnia 2016 r., w odniesieniu do (...) Zakładu Ubezpieczeń SA od dnia 18 stycznia 2016 r. (pkt 1.11),

- zasądził *in solidum* na rzecz powódki K. P. od pozwanych K. Ł. i Towarzystwa Ubezpieczeń i Reasekuracji „(...)” S.A. kwotę 25 654,70 z ustawowymi odsetkami w odniesieniu do K. Ł. od dnia 28 kwietnia 2016 r., w odniesieniu do Towarzystwa Ubezpieczeń i Reasekuracji „(...)” S.A. od dnia 18 stycznia 2016 r. (pkt 1.11),

- oddalił powództwo w pozostałym zakresie (pkt 1.III).

Ponadto Sąd Apelacyjny:

- oddalił apelacje powodów i pozwanych w pozostałym zakresie (pkt 2.),

- zniósł koszty postępowania apelacyjnego pomiędzy powodami a pozwanymi K. Ł. i Towarzystwem Ubezpieczeń i Reasekuracji „(...)” S.A. (pkt 3.),

- zasądził na rzecz każdego z powodów od pozwanego (...) Zakładu Ubezpieczeń SA po 1 350 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego (pkt 4).

Powodowie A. B. i K. P., zastąpieni przez tego samego pełnomocnika, wnieśli skargi kasacyjne od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) w formie jednego pisma procesowego. Oznaczając zakres zaskarżenia nie sprecyzowali w jakiej części każdy z nich samodzielnie zaskarża orzeczenie i wskazali, że skarga kasacyjna obejmuje rozstrzygnięcie:

- co do pkt 1.1 tiret pierwszy ponad kwotę 59 860,98 zł, a także w zakresie odsetek ustawowych za okres od dnia 31 października 2011 r. do dnia 27 kwietnia 2016 r. odnośnie pozwanej K. Ł. i od dnia 31 października 2011 r. do dnia 17 stycznia 2016 r. odnośnie pozwanej (...) Zakładu Ubezpieczeń S.A.,

- co do pkt 1.1 tiret drugi ponad kwotę 25 654,70 zł, a także w zakresie odsetek ustawowych za okres od dnia 31 października 2011 r. do dnia 27 kwietnia 2016 r. odnośnie pozwanej K. Ł. i od dnia 31 października 2011 r. do dnia 17 stycznia 2016

r. odnośnie pozwanej Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji „(...)” S.A.,

- co do pkt 1.11 tiret pierwszy ponad kwotę 59.860,98 zł, a także w zakresie odsetek ustawowych za okres od dnia 31 października 2011 r. do dnia 27 kwietnia 2016 r. odnośnie pozwanej K. Ł. i od dnia 31 października 2011 r. do dnia 17 stycznia 2016 r. odnośnie pozwanej (...) Zakładu Ubezpieczeń S.A.,

- co do pkt 1.11 tiret drugi ponad kwotę 25.654,70 zł, a także w zakresie odsetek ustawowych za okres od dnia 31 października 2011 r. do dnia 27 kwietnia 2016 r. odnośnie pozwanej K. Ł. i od dnia 31 października 2011 r. do dnia 17 stycznia 2016 r. odnośnie pozwanej Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji „(...)” S.A.;

- w zakresie pkt 2, 3 i 4 w całości.

Wniosek skargi, nieadekwatnie do wskazanego zakresu zaskarżenia, wskazuje, że powodowie wnoszą o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego i uwzględnienie powództwa w całości oraz zasądzenie od pozwanych solidarnie na ich rzecz kosztów postępowania pierwszo- i drugoinstancyjnego oraz kasacyjnego, ewentualnie o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego i przekazanie mu sprawy do ponownego rozpoznania. Skarżący nie oznaczyli wartości przedmiotu zaskarżenia.

Sąd Najwyższy zważył:

Istnienie wskazanych rozbieżności między oznaczeniem zakresu przedmiotowego zaskarżenia i wnioskami skargi, nieodróżnienie części wyroku Sądu Apelacyjnego odnoszących się wyłącznie do każdego z powodów oraz treści rozstrzygnięć uwzględniających i oddalających ich apelacje (oraz odpowiednio powództwa) lub apelacje pozwanych nakazuje przyjąć, że każdy z powodów zaskarżył to orzeczenie w całości. Konsekwentnie ocenić należy dopuszczalność złożonych skarg kasacyjnych.

W tym przedmiocie podnieść należy, że powodowie byli poręczycielami kredytu, którego spłatą zostali obciążeni na podstawie orzeczenia wydanego w innym postępowaniu sądowym, w którym reprezentowała ich pozwana K. Ł. W obecnym postępowaniu dochodzili, po ograniczeniu żądania pozwu, zasądzenia od pozwanych solidarnie na rzecz każdego z nich kwot odpowiednio po 138 789,86 zł

z ustawowymi odsetkami od dnia 31 października 2011 r., po 1 700 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 31 października 2011 r., 8 489 zł solidarnie z oznaczonymi osobami trzecimi. Kwoty te obejmowały odszkodowanie za niewłaściwe wykonanie usługi polegającej na świadczeniu pomocy prawnej. Po stronie powodów zachodziło zatem współuczestnictwo formalne w rozumieniu art. 72 § 1 pkt 2 k.p.c., wynikające stąd, że dochodzili roszczeń jednego rodzaju, opartych na jednakowej podstawie faktycznej i prawnej. Art. 73 k.p.c. stwierdza, że każdy współuczestnik, za wyjątkiem współuczestników jednolitych, działa w imieniu własnym. Powyższa zasada samodzielnego działania w postępowaniu sądowym oznacza, że niedopuszczalne jest wnoszenie środków zaskarżenia, w tym środków odwoławczych, w odniesieniu do rozstrzygnięć dotyczących współuczestników formalnych zarówno uwzględniających jak i oddalających powództwo. Współuczestnik taki nigdy nie jest legitymowany do zaskarżenia orzeczenia przeciwko współuczestnikowi występującemu po tej samej stronie procesowej, choćby rozstrzygnięcie wydane przez sąd odnośnie do tego drugiego współuczestnika oddziaływało na rozstrzygnięcie sądu odnoszące się do niego, bowiem orzeczenie to w stosunku do niego korzysta z powagi rzeczy osądzonej. Współuczestnik formalny może działać tylko w imieniu własnym, stąd dopuszczalność skargi kasacyjnej ocenia się w stosunku do każdej osoby oddzielnie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2013 r., II CSK 258/13, nie publ.) i występuje tyle przedmiotów sporu (zaskarżenia) ilu jest współuczestników (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 lutego 2014 r., V CSK 238/13, nie publ.). Orzecznictwo regułę samodzielnego działania rozszerzyło także na współuczestników materialnych i koniecznych po stronie biernej w zakresie zaskarzania wyroków oddalających powództwo w stosunku do współpozwanego (por. m.in. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 14 listopada 1991 r., III CZP 112/91, OSP 1992, z. 7, poz. 169, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 22 kwietnia 1991 r., III CZP 34/91, OSNCP 1992 nr 2, poz. 24). Skarga kasacyjna w zakresie, w jakim powód kwestionuje rozstrzygnięcia odnoszące się do powódki, a powódka - odnoszące się do powoda podlega odrzuceniu jako niedopuszczalna.

Inną kwestią jest zakres zaskarżenia orzeczenia, które zapadło

w odniesieniu do danej strony. Nie budzi wątpliwości, że wyrok Sądu drugiej instancji odnoszący się do każdego z powodów zawiera rozstrzygnięcie w przedmiocie dwóch środków odwoławczych, tj. danego powoda i pozwanych w części uwzględniając je, a w części oddalając. Judykatura przyjmuje zgodnie, że przesłanką dopuszczalności środka zaskarżenia jest pokrzywdzenie orzeczeniem, chyba że interes publiczny wymaga jego merytorycznego rozpoznania (por. uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 15 maja 2014 r. III CZP 88/13, OSNC 2014, nr 11, poz. 108, której nadano moc zasady prawnej). Takie pokrzywdzenie (gravamen) zachodzi wtedy, gdy zaskarżone orzeczenie jest w sensie prawnym obiektywnie niekorzystne dla skarżącego, gdyż z punktu widzenia skutków związanych z prawomocnością materialną, nie uzyskał on takiej ochrony prawnej, jaką zamierzał osiągnąć w danym postępowaniu. Podstawą powyższego stanowiska jest ocena, że tylko potrzeba uzyskania ochrony prawnej i wywodzonego stąd interesu prawnego racjonalizuje możliwość korzystania ze środków zaskarżenia nie naruszając ich istoty. Prawomocne rozstrzygnięcie o oddaleniu apelacji pozwanych i uwzględnieniu apelacji własnych jest zatem zgodne z interesem powodów. Skarżący nie podnieśli twierdzenia ani nie przytoczyli żadnych argumentów wskazujących na istnienie przesłanek publiczno-prawnych uzasadniających wzruszenie orzeczenia o oddaleniu apelacji pozwanych w części zaskarżającej uwzględnienie ich powództw lub uwzględnienie apelacji własnych. Skarga kasacyjna strony nie pokrzywdzonej orzeczeniem podlega, w braku gravamen, odrzuceniu jako niedopuszczalna (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2016 r., IV CSK 220/16 oraz z dnia 15 stycznia 2015 r., IV CSK 137/14, nie publ.).

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. odrzucił skargi kasacyjne powodów w części szczegółowo oznaczonej w postanowieniu.

jw